

"АЛЕКО КОНСТАНТИНОВ"

Основно училище

Утвърждавам:.....
Директор /Красимир Ангелов/

П Р А В И Л Н И К
за
осигуряване на безопасни
условия на възпитание, обучение и
труд

Учебна 2017/2018 година

Приет на заседание на ПС
/Протокол № 15/13.09.2016 г./

ПЪРВА ГЛАВА

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

РАЗДЕЛ I. ОБЛАСТ И РЕД ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ПРАВИЛНИКА

1. Този правилник определя основните изисквания и задължения за осигуряване на безопасни условия на възпитание, обучение и труд в ОУ ” Алеко Константинов ” - гр.Пловдив
2. Разпоредбите на този правилник се отнасят за училищното ръководство, учителите, учениците и останалия персонал на училището, както и за лицата, които по различни поводи се намират в него.

РАЗДЕЛ II. ПРАВА, ЗАДЪЛЖЕНИЯ И ОТГОВОРНОСТИ НА ДЛЪЖНОСТНИТЕ ЛИЦА И УЧАЩИТЕ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ И СПАЗВАНЕ НА БЕЗОПАСНИ УСЛОВИЯ НА ВЪЗПИТАНИЕ, ОБУЧЕНИЕ И ТРУД

1. Задължения на директора за осигуряване на безопасни и здравословни условия на труд в училището.

1. Отговаря за цялостното изпълнение на изискванията по ПБУВТ в училището, по други действащи нормативни документи и указания и заповедите от министерството, по въпроси на охраната на труда.

Утвърждава правилника на училището, което ръководи, за осигуряване на безопасни условия на възпитание, обучение и труд. Организира запознаването на учениците, педагогическия, непедagogическия персонал и родителите с правилника.

2. В съответствие на чл.3, т.1 от ПМС № 9 от 1995г. назначава или възлага на длъжностно лице с подходящо образование и подготовка за осъществяване на координация и контрол по осигуряването на безопасни условия на възпитание, обучение и труд.

3. Изисква и осигурява медицински преглед на учениците преди постъпването им в училището. Организира, заедно с медицинската сестра, провеждането на всички видове здравни мероприятия и поддържането на реда и хигиената в сградата и двора.

4. Упражнява контрол по прилагане и спазване на изискванията за провеждане на инструктажите и обученията по БХТ и ПО.

5. Осигурява към длъжностните характеристики на служителите от училището да се впишат конкретните им задължения за осигуряване на безопасни условия на труд.

6. Осигурява / в изпълнение на чл. 277, ал. 1 от КТ /, изготвянето на инструкции за правилна и безопасна работа с отделните машини, апарати и съоръжения, за учебните кабинети, лаборатории и работилници, съответстващи на нормативните изисквания и съобразени с психологическите особености на учениците и липсата на трудови навици.

7. Лично отговаря по изпълнението и контрола по безопасните условия на възпитание, обучение и труд на учащите по време на учебната практика в работилниците, кабинетите, лабораториите и извън училището.

8. Директорът осигурява:

8.1. подходящи помещения за учебни кабинети, лаборатории, работилници, като не допуска превръщане на неподходящи тавански, избени или сутеренни помещения за това;

8.2. необходимите средства за мероприятията по охрана на труда;

8.3. спазването и прилагането на държавни стандарти и отраслови норми по охрана на труда при усвояване на нови и вече произведени съоръжения, апарати, уреди и др. в учебните работилници;

8.4. снабдяването с работни и специални облекла и лични предпазни средства и периодично да се внасят необходимите в тях подобрения според изменилите се условия;

8.5. условия за санитарно-битово и медицинско обслужване на работниците, служителите и учащите;

8.6. щателен преглед на цялото /или част от него/ училище, след извършен основен ремонт, като особено внимание се обръща на закрепването на вратите, прозорците, обезопасяването на ел.инсталации и съоръжения /зануляване, заземяване/, монтирането на машините, изискванията по хигиената на труда, противопожарната охрана и т.н.;

9. Ежегодно да докладва на педагогическия съвет за състоянието по БХТ и ПО, за причините довели до трудови злополуки и предприетите мерки за отстраняването им.

10. Осигурява своевременно съставяне на акт за допусната трудова злополука или професионално заболяване както и разследване на причините довели до това. Незабавно уведомява РИО на МОН, Регионалната инспекция по труда, органите на МВР, прокуратурата и гражданската защита в случаите на тежки или със смъртен изход злополуки и на тежки аварии.

11. Осъществява взаимодействие и координация с органите на МТСГ, МЗ, МВР, МОС и местните органи на държавната власт в дейността си по осигуряване на безопасни условия на възпитание, обучение и труд.

12. Отговаря за пожарообезопасяването чрез спазване на действащите норми, правилници, наредби и предписания.

13. Осигурява необходимото противопожарно оборудване и мястото за разполагането му.

Съгласувано с противопожарните органи определя пътищата за евакуация на учащите и другите служители и работници.

Следи за състоянието на проходите за евакуация, за правилната експлоатация на отоплителните съоръжения, електрическите инсталации и спазването на инструкциите.

14. Осигурява изготвянето на инструкции за спазване на изискванията и правилата за пожаробезопасност.

15. Осигурява спазване на всички правила за пожаробезопасност при провеждане в училището на несвойствени мероприятия, вечери, новогодишни празненства и др..

16. Когато изходът на училището е в близост до улица с интензивно движение, да осигури съответно обезопасяване.

II. Задължения на учителя по физическо възпитание /физкултура/ за осигуряване на безопасност на учениците.

1. Да изисква устройства и обзавежда салона и площадката за физкултура със здрави, изправни и сигурно поставени /закрепени/ уреди, гимнастически постелки, подвижни съоръжения за отскоци, масивна настилка на площадката /асфалт или сгурия/ и други.

2. Да полага грижи за поддържане на уредите в изправно състояние. Особено внимание да обръща на скрепителните елементи /винтове, болтове, скоби, обтегачи, възли и други/.

3. Ежедневно преди започване на занятията по физкултура да извършва оглед и проверка за състоянието на всички уреди и съоръжения, които се ползват.

4. Да не допуска игра на уреди, които са физически износени и крият опасност за злополука, или да се играе без гимнастически постелки. За увеличаване на триенето между ръцете или краката при игра на уреда, да осигурява необходимото средство /магнезий/.

5. Да поддържа ред и последователност при изпълнението на упражненията особено тези, които са свързани с повишена динамика, равновесие, статични напрежения и крият опасност от сблъсквания, падания при разсейване на вниманието или уплаха.
6. Да оказва помощ при изпълнението на трудни и опасни елементи от упражненията и да осигурява пазене в случай на несполучливи опити /прескоци, отскоци, игра на лост, халки, греда и т.н./.
7. Да следи за физическото и психическото състояние на учениците и при наличие на отклонения от нормалното да не изисква изпълнение на трудни елементи.
8. При хвърляне на уреди да съблюдава да няма хора на мястото около попаданията.
9. Да осигурява, местата за физическо възпитание да отговарят на хигиенните изисквания за осветление, чистота на въздуха, температура, чистота на настилката, разположение на уредите и др.
10. В случай на злополука да вземе спешно необходимите мерки за оказване на медицинска помощ и да съобщава на директора на просветното звено.

III. Задължения на учениците :

A. По време на учебна практика и обучение по труд и техника.

1. Да изслушват внимателно инструктажа и всички други форми на обучение по БХТ и ПО, които се провеждат от учителите по труд и техника и учебна практика.
2. Да се разписват в книгите за инструктажа в училището, с което удостоверяват, че са им известни правилата и изискванията за безопасност на труда и се задължават най-стриктно да ги спазват.
3. Строго да спазват разпоредбите по БХТ и ПО и правилата за вътрешния ред и поведение в училището, като изпълняват дадените им указания в това направление. Да поддържат образец ред, чистота и висока култура на работното си място.
4. Да ползват задължително обикновеното и специално работно облекло и ЛПС, които се полагат.
5. Да познават устройството и действието на машините, съоръженията, инсталациите, приборите, механизмите и т.н., с които ще работят и да спазват всички специфични изисквания от инструкциите за безопасна работа с тях.
6. Преди започване на работа или дейност, да огледат внимателно работното си място и при забелязване на най малки неизправности или несъответствия, веднага да уведомяват преподавателя.
7. През време на своята дейност да изпълняват с голямо внимание и само определената работа. Всяко разсейване, отклоняване на погледа, разговори и др., могат да доведат до трудови злополуки и нещастни случаи. Това особено важи за дейности, при изпълнението на които са ангажирани по двама и повече ученика. В такива случаи ученикът, който трябва да включва машината, апаратурата или съоръжението, се задължава да даде сигнал.
8. Преди да напуснат работните си места, да предадът инструментите си почистени и в пълна изправност.
9. При злополука веднага да съобщават на учителя си или ръководителя на учебната практика, за да се вземат бързи мерки за оказване на необходимата помощ на пострадалия.
10. На учениците строго е забранено:
 - a/ самоволно да извършват работа, която не им е възлагана, да напускат или сменят работното си място, да заемат работни или измерителни уреди и инструменти от съучениците си, да се пресягат през работните машини, да разговарят когато същевременно и работят;

б/да извършват поправки на електрически уреди, инструменти, ел.инсталации, работни машини, съоръжения, приспособления, мебели, обзавеждане и др.;

в/облягане и сядането върху предпазителни капаци на машините, огражденията за обезопасяване, на подредените за обработка или обработени детайли и др.;

г/да разхвърлят безразборно обработените предмети около мястото на работа.

Б. По време на провеждане на практическо занятие в часовете по физика, химия и биология.

1. Да изслушват внимателно инструктажа от учителя /ръководителя/ за правилното и безопасно провеждане на практическото занятие /опитите/ и поведението, което трябва да се спазва.

2. Дежурният или отговорникът на групата да се разписва в работната тетрадка за инструктажа по БХТ и ПО , с което удостоверява, че групата е запозната с правилата и изискванията за безопасност, и че се задължават най-стриктно да ги спазват.

3. Да ползват задължително необходимото за провеждане на опити обикновено и специално облекло и ЛПС, каквито се използват.

4. През време на занятието да изпълняват и спазват с голямо внимание изискванията за безопасност и най-вече при действия, в които са ангажирани две или повече лица.

5. Преди да напуснат кабинета, да предадат на преподавателя всички ползвани материали и уреди и да почистят работните места.

6. При злополука, заедно с ръководителя, веднага да се вземат бързи мерки за оказване на необходимата помощ на пострадалия.

7. На учениците строго е забранено:

а/ самоволно да извършват дейност, която не е свързана с провежданото учебно занятие;

б/ да извършват поправки на ел.уреди, инструменти, инсталации, съоръжения, приспособления и други;

в/ да разхвърля безразборно предмети около мястото на работа.

ГЛАВА ВТОРА

УСЛОВИЯ, ИЗИСКВАНИЯ И ПРАВИЛА ЗА БЕЗОПАСНО И ЗДРАВΟΣЛОВНО ПРОВЕЖДАНЕ НА ВЪЗПИТАНИЕТО, ОБУЧЕНИЕТО И ТРУДОВАТА ДЕЙНОСТ

РАЗДЕЛ I. ИЗИСКВАНИЯ КЪМ МАШИНИ, СЪОРЪЖЕНИЯ И РАБОТНИ МЕСТА ЗА БЕЗОПАСНА РАБОТА.

Машините и съоръженията от своя страна представляват определена опасност за работниците, които ги обслужват в случай, че не отговарят на изискванията за безопасност. Обезопасени машини и съоръжения са тези, при които е осигурена защита срещу опасностите като:

а/. механично въздействие /увреждане/ - механично обезопасяване;

б/. въздействие /поражение от електрически ток/ - електрообезопасяване;

в/. възможност за предизвикване на пожар и взрив - пожаро и взривообезопасеност;

г/. въздействие на ниска или висока повърхностна температура;

д/. отделяне на вредни вещества /газове, пари, аерозоли/ и влага във въздуха на работната зона;

е/. нарушаване на микроклимата;

ж/. въздействие на шум и вибрации и др.

Опасна зона за увреждане е участъка /пространството/, в което постоянно действат или периодично възникват опасни за здравето на човека фактори. Опасната зона може да бъде постоянна и променлива.

I. Механично обезопасяване на машините, съоръженията, работните места.

1. Машините, съоръженията и работните места в учебните работилници, лаборатории и кабинети трябва да бъдат напълно обезопасени, съгласно изискванията на действащите правилници и нормативни документи за съответните дейности и видове работи.

2. За всяка машина трябва да има окачено на видно място инструкция за безопасна работа.

3. Ограждащи устройства.

Използват се за предпазване на работещите от съприкосновение с движещите се части на машините и съоръженията; от местата на отделяне на отлитащи части от обработвания материал; от зоната, в която има висока температура; местата където се движат машина и други.

Огражденията трябва да бъдат сигурни, здрави и стабилно закрепени. Разделят се на подвижни и неподвижни; от мрежа или плътен материал /зъбни, ръчни и верижни предавки, циркуляри, ленти, абразивни шайби, фрези; отделящи се горещи метални стружки; при работа на преси с ръчно подаване на заготовките; места с висока и ниска температура/.

4. Блокировки, предпазни и ограничителни устройства.

Служат за предотвратяване на злополуки, аварии и счупване на отделни части от машината.

Блокировката автоматично изключва /не позволява/ действието на машината до възстановяване на обезопасяването в нормалното му положение.

За предпазване от претоварване на машините и съоръженията се използват както механични устройства, така и електрически. Към механичните спадат и фрикционните съединители.

За предпазване от аварии, които могат да се получат от преминаване на движещи се части зад определени граници, се използват едностранни или двустранни ограничители на входа.

Такива са ограничителите на подема при товароподемичните съоръжения, при движението на работните маси на някои металообработващи машини и други.

5. Сигнализация за опасности.

Това са средства за предупреждаване за предстояща опасност. Към тях се отнасят светлинните и звуковите сигнали, а така също и различните указатели за нивото на течности за налягане, температура и други. Сигнализациите се задействат в повечето случаи автоматично, но се подават такива и при желание от работещия – примерно при работа с товароподемни машини, МПС, при работа на конвейри, транспортни ленти и други.

6. Специални устройства за безопасност.

С цел предотвратяване на случайно или неволно включване, ръчките за управление се снабдяват с фиксатори, а електрическите пускови бутони се оставят хлътнали в корпуса на пусковата кутия. Машините, при които в процеса на работа се отделят прах и газове, се снабдяват със специални прахо и газо уловители. Необходими са и съоръжения за намаляване на шума и вибрациите.

С цел повишаване на безопасността и запазване зрението на работника, машините трябва да имат местно осветление изпълнено съобразно изискванията.

II. Електрообзавеждане и електробезопасност.

Електрическа уредба-това е съвкупност от технологично комплектувани и монтирани електрически машини, съоръжения и апарати или част от тях за производство, преобразуване, предаване, разпределение и консумиране на електрическа енергия.

1. Защитата срещу поражения от електрически ток при напрежение до 1000 V се осъществява чрез такива изпълнения на ел.уредби, съоръжения, инсталации и съставящите ги елементи, че

да не е възможно включване /попадане на човешкото тяло/ или част от него/ в електрическа верига с параметри, които застрашават здравето или живота на персонала, обслужващ ел.уредба или на околни лица.

2. За реализиране на горните условия е необходимо ел.уредби, съоръжения, инсталации и съставящите ги елементи, по устройство и изпълнение да отговарят на изискванията на Правилника за устройство на електрическите уредби /ПУЕУ/, на стандартизационните документи, както и да са съобразени със специфичните условия на експлоатация и изисквания за поддържане и ремонт.

3. Когато не е възможно да се реализират тези условия е необходимо да се вземат допълнителни технически и организационни мерки, включително и използване на средства за индивидуална защита, за осигуряване на безопасността съобразно изискванията на ПБТ при експлоатацията на електрическите уредби /Д-01-008/.

4. Основните изисквания за защита срещу директен допир са дадени в БДС 14902-79 и ПУЕУ, а най-често използваните са:

а/разполагане на частите под напрежение на безопасни разстояния;

б/защитни прегради и ограждения;

в/защитни блокировки;

г/безопасни свръхниски напрежения до 24 волта.

5. Техническите изисквания към отделните мероприятия за защита срещу индиректен допир са дадени в раздел 4 на БДС 14902-79, ПУЕУ глава 1-7, раздел VIII.

Най-често използваното защитно мероприятие в мрежите с директно заземен звезден център е зануляването.

6. На защита срещу индиректен допир подлежат:

- корпусите на въртящите се електрически маниши, трансформаторите, електрическите апарати, осветителните тела и др;

- метални конструкции на разделителните и командни ел.табла

- металните корпуси на подвижните и преносими електропотребители.

7. Осигуряването на електрическите уредби и съоръжения, на машините, инструментите, на инсталациите, осветителните тела и др., срещу опасността да предизвикат пожар е чрез изпълнение на ел.частта им в съответствие с изискванията за пожаро и взривоопасна зона, където се използват.

8. За предпазване на електроуредбите от прекомерно повишаване на силата на тока, което може да предизвика късо съединение и пожар, служат разтапящите се предпазители и автоматите за изключване.

9. Състоянието на изолацията и сигурността на електрообезопасяването трябва да бъдат проверявани най-малко два пъти в годината.

10. Включването и изключването на напрежението за електроконсуматорите в работилниците и лабораториите трябва да се извършва от централното табло.

11. Кабинетите и лабораториите по химия, физика, електротехника и др. трябва да имат в непосредствено съседство хранилище.

РАЗДЕЛ II. ПРОТИВОПОЖАРНА ОХРАНА

I. Противопожарни изисквания към помещенията на учебните заведения.

A. Помещения за учебно възпитателна дейност и учебни работилници.

1. Към всички сгради, помещения, съоръжения и водоизточници по всяко време трябва да има свободен достъп. Пътищата, проходите, входовете трябва да бъдат в изправност свободни от материали, а през зимата почистени от снега.

2. Евакуационните пътища и изходи трябва да бъдат устроени и поддържани съобразно изискванията на противопожарните строително-технически норми /Наредба №2-ДВ бр.58/1997г./

2.1. Евакуационни пътища са: стълбища, коридори, фойета, кулоари и др., които осигуряват безопасно движение на хора към изходите. Асансиорите не се считат за такива.

2.2. Евакуационни са изходите:

- от помещенията на първия етаж, водещи непосредствено навън или в коридор, вестибюл и стълбище със самостоятелен изход навън;

- от помещенията на всички етажи /освен първия/ в коридор или проход, водещ към стълбище или непосредствено към стълбище със самостоятелен изход навън или през вестибюл, отделен от съседните коридори с преградни врати;

- от едно помещение в друго на същия етаж, което има евакуационен изход.

3./1/ Вратите, определени за евакуация трябва да се отварят по направление навън, да бъдат винаги свободни с оглед веднага да бъдат отворени отвътре.

/2/ Вратите по пътя за евакуация трябва да бъдат плътни. Допускат се и врати, остъклени с армирано или обикновено стъкло с дебелина не по-малка от 5мм.

/3/ Не се допускат сгъваеми врати и прегради по пътя за евакуация.

4. Стълбищата, коридорите и изходите да бъдат винаги свободни от всякакви материали и съоръжения.

В евакуационните стълбища не се допускат складове или с друго предназначение помещения, изходи от шахти на товарни асансьори, газопроводи, тръбопроводи за лесно запалими и горими течности и горимо оборудване.

5. В учебните стаи и занималните чинове, масите, столовете, а също и леглата в спалните помещения, трябва да са разположени така , че изходите да бъдат свободни.

6. В многоетажните сгради най-малките деца или учащи се трябва да заемат първите етажи.

7. Не се разрешава съхраняване на лесно запалими течности в детски учебни сгради.

8. Използването на учебни сгради за несвойствени цели, като бригади, почивни станции, сушене на билки и др., да става само след като се вземат всички необходими противопожарни мерки и след съгласуване с ПП органи.

9. В сградите на учебните заведения се допуска да живее персонал само в помещения, отделени от учебната сграда с негорими стени или прегради и имащи изходи навън.

10. Всички учебни заведения трябва да са осигурени с противопожарно оборудване, по вид и количество съгласно ПСТН и съгласувано с ПП органи.

10.1. Учебни кабинети и лаборатории с употребата на лесно запалими и горими течности за всеки кабинет:

- прахов пожарогасител бкг. -1бр.

- азбестово одеяло. -1бр.

10.2. Работилници в учебни заведения /дърводелни, книгоvezни и други подобни за едно помещение/:

- прахов пожарогасител бкг. -1бр.

- кофпомпа за вода с мокрител -1бр.

- азбестово одеяло. -1бр.

10.3. Учебни заведения на етаж:

- прахов пожарогасител бкг. -1бр.

- кофпомпа за вода с мокрител -1бр.

10.4. Помещения:

а/. закрити физкултурни зали,на зала:

-кофпомпа за вода с мокрител -1бр.

б/. котелно за твърдо гориво:

- прахов пожарогасител бкг. -1бр.

- кофпомпа за вода с мокрител -1бр.

в/. котелно за течно гориво:

- кофпомпа за пяна -1бр.

- сандък с 0,5м3 пясък -1бр.

- азбестово одеяло. -1бр.

- лопата -1бр.

11. Не се допуска употреба на синтетични материали за облицовка, които под действието на огъня бързо разпространяват горенето, отделят обилно дим и силно токсични газове.

12. В детски заведения над 100 места не се допуска локално отопление.

За детски заведения е забранено полването на нафтови печки.

13. Съхраняването на твърдо гориво в сградите се допуска в помещение от I или II степен на пожароустойчивост или в пристроени навеси с негорими покрития, към плътни негорими стени на сградите.

14. Разходния резервоар за гориво в котелното помещение да има преливна тръба за отвеждане на излишното гориво в основния резервоар. Пред котела, работещ с течно гориво, да има приемник за евентуално разлято гориво.

15. Котлите за течно гориво да се съоръжават с напълно автоматизирани горелки.

16. В територията и помещенията на учебното заведение да се поддържа чистота. Всички горими отпадъци и смет да се изнасят своевременно.

Б. Летни лагери и почивни станции за ученици.

1. Летните лагери и почивни станции за учащите се трябва да бъдат осигурени със средства за гасене на пожари и телефонна връзка. Настаняване на учащи в сгради, неосигурени с вода за гасене е забранено.

2. Сградите по възможност трябва да бъдат негорими, а дървените - не по-високи от един етаж. Сградите да имат най-малко два изхода водещи непосредствено навън.

В горими сгради се допуска настаняване до 50 деца.

3. Забранено е устройването на кухни и перални помещения в дървени сгради, заемани от ученици. Кухни и перални могат да се устройват в отделни постройки на разстояние не по-малко от 15м от сградите, в които са настанени учащите.

Забранено е настаняването на персонал, устройване на складове, работилници и др. подобни в сгради, където са настанени учащи.

4. В помещения, заети от учащи и в близост до тях е забранено палене на огън и ползване на открити огнеизточници.

5. Обслужващия персонал да бъде запознат с правилата на противопожарната охрана и начините на ползване на наличните средства за гасене на пожар.

II. Противопожарни изисквания при провеждане на масови мероприятия-тържества, вечери и др.

1. Помещения за масово събиране на хора по смисъла на ПСТН са:

- зали за кино, театър, концерт, изложби;

- зали за спортни и други игри;

- търговски помещения и други подобни, в които се събират повече от 50 души.

2. Помещенията, в които се провеждат масови събития трябва да бъдат от I или II степен на пожароустойчивост. Трябва да имат най-малко два изхода за навън и спазени всички други изисквания за евакуация на хората.
3. Не се допуска употребата на синтетични материали за облицовка на стени и тавани.
4. За провеждане на масовото мероприятие трябва да бъдат осигурени необходимите средства за пожарогасене.
5. През време на масовото мероприятие при учениците трябва да присъства дежурен представител от ръководството на учебното заведение, който да следи и отговаря за спазване на всички правила по противопожарната охрана.
6. При провеждане на масово мероприятие е забранено:
 - а/осъществяване на светлинни ефекти с използване на химически и др. вещества, които могат да причинят пожар;
 - б/да се гаси напълно светлината в помещението;
 - в/разполагане на маси, столове, елха и др.предмети в помещението по начин, който ще затруднява бързото му напускане от присъстващите.
7. Украсяването на новогодишната елха или др.подобни с електрически илюминации да се извършва само от правоспособен електротехник, който да спазва всички изисквания за електро и пожаробезопасност.

РАЗДЕЛ III. РАБОТНО ОБЛЕКЛО И ПРЕДПАЗНИ СРЕДСТВА

1. Работно облекло се осигурява на работниците от предприятията от материалната и извънматериалната сфера, когато условията на работа налагат да се запази личното им облекло.
2. Работодателят определя списъците на работниците по длъжности и професии, които имат право на безплатно работно облекло, както и вида, модела, материята, цвета, отличителните знаци и сроковете за износването му.
- 3./1/ Работното облекло се дава безплатно в готов вид, означава се със знака на предприятието и се ползва само през време на работа. Срокът за износване започва да тече от деня, в който то се зачислява на работника.
- /2/ Работното облекло се предоставя на работника най-късно три дни след постъпването му на работа.
4. Административното ръководство осигурява необходимите гардероби, шкафове или подходящи помещения за съхраняване на личното и работното облекло на работниците.
5. Работното облекло след изтичане на срока за износване не подлежи на връщане.
6. При прекратяване на трудовото им правоотношение работниците връщат на предприятието зачисленото им работно облекло. Работниците, които не върнат работното облекло заплащат стойността за срока на доизносването му.
7. Специално работно облекло и лични предпазни средства са: каски, антифони, очила, маски, щитове, облекла, ръкавици и др., които посредством материала и конструкцията си предпазват работника или служителя от вредности и опасности, произтичащи от характера и условията на трудовата дейност.
- 8./1/ Компенсация в пари за неосигурено или несвоевременно предоставено специално работно облекло и лични предпазни средства не се допуска.
- /2/ Заменянето на определените специални работни облекла и лични предпазни средства с други, които нямат същите качества не се допуска.

9./1/ Загубено, унищожено или повредено специално работно облекло и лични предпазни средства преди изтичане на срока за износване не по вина на работника или служителя, което се установява с протокол на работодателя, се подменят с нови.

/2/ Когато е загубено, унищожено или повредено специално работно облекло и лични предпазни средства преди изтичане на срока за износване по вина на работника или служителя, работодателят го снабдява с нови и търси имуществена отговорност за остатъчната стойност до срока на износване съгласно КТ.

10. Когато работник или служител се разболее от инфекциозна болест, ползваните от него специално работно облекло и лични предпазни средства, както и помещението или личният му шкаф се дезинфекцират от съответния здравен орган за сметка на работодателя.

11. Работодателят осигурява периодични проверки за качествата на специалното работно облекло и ЛПС съгласно установените срокове в правилниците по безопасността на труда, БДС и указанията на производителя.

12. В зависимост от условията на работа спец. работно облекло и ЛПС се използват:

- постоянно - когато вредностите и опасностите действат непрекъснато в работната среда;
- периодично - когато вредностите и опасностите възникват само при някои видове работи, при определени условия на работа, сезонно или през по-дълги периоди от време;
- аварийно - при възникване на аварии.

РАЗДЕЛ IV. ПРАВИЛА И ИЗИСКВАНИЯ ЗА БЕЗОПАСНА РАБОТА В УЧЕБНИТЕ КАБИНЕТИ И ЛАБОРАТОРИИ, С МАШИНИ, СЪОРЪЖЕНИЯ, ИНСТРУМЕНТИ

I. Кабинети, лаборатории, работилници.

1. Забранено е разположението на работилниците в сутерени и влажни помещения.
2. За всеки ученик да се осигурява минимална кубатура 13м³ и площ 4м². Допуска се най-малка височина на учебните работилници 3,5м.
3. Необходимо е да се поддържа постоянна температура в работните помещения с помощта на отоплителни тела, които не трябва да влошават микроклимата.
4. Печките да отстоят от горими и трудно горими конструкции и мебели най-малко на 80 см.
5. В кабинетите и лабораториите по химия и физика е наложително наличието на резервно осветление.
6. Не се допуска работа с ръкавици на машини с въртящи се части.
7. Задължително е да се осигуряват дървени скари при циментов и земен под, върху които да стоят учениците по време на работа.
8. Всички ръчни инструменти, които имат заострени краища за дръжки, като пили и ножовки трябва да имат дръжки по размери с бандажни пръсти.
9. Когато учениците работят с удърни инструменти, при които може да отхвъркни поломена или отрязана метална част, трябва да са с предпазни очила.

II. Правила за безопасна работа в кабинета по физика.

1. Да се спазват изискванията на ПБТ в училището, този правилник и други нормативни актове.
2. За обучение в кабинета по физика се допускат ученици, които са преминали съответните инструктажи по БХТ и ПО по утвърдените програми.
3. Всички ползвани от учениците за опитна работа електроуреди, ел.съоръжения, инсталации, шнурове, контакти, щепсели, ел.лампи и т.н., трябва да бъдат сигурно обезопасени против директен и индиректен допир с ел.ток.

4. Преди започване на занятието в кабинета /лабораторията/ учителят да инструктира учениците, а те от своя страна да слушат внимателно инструктажа по безопасните изисквания за провеждане на предстоящите опити, като се обърне внимание на опасните моменти.
5. Не се допуска учениците да работят самостоятелно без наблюдение от учителя.
6. Оставане на учениците през време на почивката в кабинета без присъствие на учител не се допуска.
7. При възникване в учениците на някакви неясноти след започване на опита те да спрат работа и да поискат съвет от учителя.
8. Всяко повторение на опита или извършване на други опити да става с разрешение на учителя.
9. На учениците се забранява да извършват поправки на ел.уреди, ел.инсталацията, съоръженията и др. в кабинета.

III. Правила за безопасна работа в кабинета по химия.

1. Да се спазват изискванията на този правилник и др. нормативни актове.
2. За обучение в кабинета по химия се допускат ученици, които са преминали начален и инструктаж на работното място по БХТ и ПО по утвърдените програми.
3. Преди започване на занятието в кабинета /лабораторията/ учителят да инструктира учениците, а те от своя страна да слушат внимателно инструктажа по безопасните начини за провеждане на предстоящите опити, като се обърне внимание на опасните моменти.
4. Не се допуска по време на учебните занятия учениците да работят самостоятелно без наблюдение от учителя.
5. Оставане на учениците през време на почивката в кабинета без присъствие на учител не се допуска.
6. Кабинета да бъде обзаведен с подходящо резервно осветление. Да има приспособление за промиване на очите в случай на увреждане и аптечка за оказване на първа долекарска помощ.
7. При възникване в учениците на някакви неясноти след започване на работа по опита те незабавно да поискат съвет от учителя.
Всяко повторение на опита или извършване на други опити да става само след съгласие на учителя.
8. Към учениците да се проявява възискателност за точна и вярна работа с химическите препарати и вещества и безпогрешно да се познават несъвместими един с друг химикали.
9. На учениците се забранява:
 - да опитват на вкус веществата;
 - да използват неизмити съдове;
 - да хващат реактивни стъкла и банки с мокри или сапунени ръце;
 - да насочват отворите на епруветките към хора или към собствените си лица;
 - да изнасят извън кабинетите химически вещества;
 - да внасят храна и да се хранят в химическата лаборатория /кабинета/.
10. При филтруване и промиване трябва да се избягва разливането на течности по работните маси и ръцете. Когато промиването се извършва с горящи течности, на промивните съдове се поставя подложка от азбест.
11. При нагриването с какъвто и да е вид нагревател под него се поставя подложка от азбест.
12. Разливането на киселини и др.разяждащи течности от един в друг съд се извършва от служебния персонал с помощта на специални стативи или сифони. Лицата, които извършват разливането трябва да бъдат защитени със специално работно облекло, гумирани престилки, ръкавици и обувки киселинноустойчиви. Очите трябва да бъдат защитени с очила.

13. Под наблюдение на учителя учениците могат да разреждат сярна киселина, като я наливат на тънка струя по стените на съда с хладка вода при едновременно разбъркване.
14. Забранено е наливането на вода в съд с концентрирана сярна киселина.
15. Концентрирани киселини /особено сярна/ се неутрализират с разредени разтвори на основи, които преди това се разредят с дестилирана вода. По същия начин се постъпва и при неутрализиране на основи.
16. Вземането на алкални метали, както техните окиси и хидроокиси трябва да се извършва с пинсети по възможност с платинови краища или с порцеланови / пластмасови / лъжички.
17. Всички отровни вещества се съхраняват в добре затворени съдове и специални шкафове, които се заключват. На съдовете се поставят етикети с надпис “ ОТРОВА “. Такива вещества са цианови соли, живачен хлорид, арсенови соли, разтворими соли на бария, бруцин, серовъглерод, бял и жълт фосфор и др.
18. Запушалките на реактивните стъкла трябва да се отварят внимателно, като отворите на стъклата се насочват към тавана.
19. В загрети течности над сто градуса по Целзий не трябва да се поставят парченца пенза, активен въглен и др., т.к. това може да предизвика буйно кипене, което често пъти е съпроводено с нежелателни последици.
20. Реактивните стъкла не трябва да се запълват повече от 2/3 от обема им. Това е от съществено значение за лесно изпаряващите се вещества и за тези при които се отделят газове.
21. Химическите вещества трябва да се съхраняват в подходящи добре затворени банки със запушалки с шлифове, снабдени с четливо написани етикети, върху които е отразено названието, степента на чистотата и концентрацията.
22. Всеки реактив да се поставя на точно определено място в съответствие със съвместимостта му с другите хим.вещества.
23. Абсолютно е забранено оставянето на химически вещества без етикет.
- 24.Предвид силно отровното въздействие на живака върху човешкия организъм, използването му за лабораторни опити да се допуска само при невъзможност да се замести с друго вещество и непременно над вана, за да може да се събере при евентуално разливане.
25. Забранено е смесването на бертолетова сол с органически вещества.
26. При нагриване на химикали с епруветки е необходимо отворът им да не бъде насочен към работещия или към работещите в съседство. За да се нагрива равномерно целият обем на течността, да се извършва внимателно движение и въртене на епруветката над пламъка.
27. Забранява се оставянето в открит съд на лесно изпаряващи се течности.
28. Забранява се директно изхвърляне в канализационната система на отработени разтвори, съдържащи отровни, запалителни или разяждащи вещества. Такива да се събират в съдове и след съответната обработка /неутрализация/ да се изливат в каналите.
29. Забранява се изхвърлят в съда за отпадъци каквито и да са отпадни материали напоени с бензин, газ и други леснозапалими вещества.
30. Горящи вещества, които не са разтворими във вода /бензин, етер, терпентин и др./ не трябва да се гасят с вода. Разтворимите във вода – спирт и др. могат да се гасят с вода.
31. На учениците е забранено да се извършват поправки на ел.уредите, ел.инсталациите, съоръженията и др. в кабинета.

IV. Правила за безопасно провеждане на занятията по физкултура.

A. Физкултурен салон.

1. Уредите трябва да бъдат здрави и неподвижно закрепени.
2. Не се допуска игра на уреди, които са физически износени и крият опасност от нараняване.

3. Да се поддържа в изправност закрепването на спомагателните части /винтове, оптегачи, възли, точки и др./.
4. Да се играе винаги с гимнастически постелки, които да намаляват удара при отскоци от уредите или от евентуални падания.
5. Да се осигуряват средства за увеличаване на триенето между контактните части на тялото и уреда /магнезий за ръце при игра на високи уреди, за краката при игра на греда и др./.
6. Да се поддържа ред и последователност при изпълнението на упражнения, които са свързани с повишена динамика, равновесие, статични напрежения и др. и крият опасност от сблъсквания, падания при разсейване на вниманието или уплаха и др.
7. Ръководителят на упражнението трябва да оказва помощ при изпълнение на трудни елементи от упражненията и да осигури пазене в случай на несполучливи опити /например при отскоци и др./.
8. Абсолютно необходимо е да се следи за физическото и психическото състояние на учениците и при наличие на отклонения от нормалното, да не се изисква изпълнение на трудните елементи.
9. На момичетата, ненавършили 15-год. възраст не могат да се възлагат физически упражнения, които могат да увредят или да причинят деформация на органи в областта на малкия таз.

Б. Физкултурна площадка.

1. Физкултурната площадка трябва да бъде постлана с масивна настилка /асфалт и др./ или сгурия, която да се полива ежедневно. Тя трябва да бъде с намалена твърдост за да не се допускат наранявания на краката при бягания или на тялото при падания.
2. Баскетболните табла, хандбалните врати, волейболните колони и др. трябва да бъдат закрепени здраво или стабилизирани сигурно.
3. Траповете за скачане трябва да бъдат дълбоко разкопани.
4. При хвърляния на уреди строго да се съблюдава да няма хора на мястото около попаденията или в периметъра, в който би попаднал евентуално изпуснатия уред.
5. Местата за занимания по физическо възпитание трябва да отговарят на хигиенните изисквания за осветление, чистота на въздуха, температура, настилката, разположението на уредите и др.
6. Не се допуска учениците да играят самостоятелно без наблюдение от учител.

ГЛАВА ТРЕТА

ИНСТРУКТАЖИ И ОБУЧЕНИЯ ПО БЕЗОПАСНОСТТА, ХИГИЕНАТА НА ТРУДА И ПОТИВОПОЖАРНАТА ОХРАНА

Установени са следните видове инструктажи:

1. Начален.

Началният инструктаж се провежда по утвърдените за тази цел програми:

а/ за щатния персонал – в деня на постъпване на работа;

б/ за учащите – ежегодно със започване на учебната година.

2. На работното място.

Инструктажът на работното място е за практическо запознаване на учащия, работника или служителя с конкретните изисквания за безопасното изпълнение на трудовата и учебната дейност да преминава по утвърдената програма, преди да им бъде възлагана самостоятелна работа.

3. Периодичен.

Преките ръководители на дейността провеждат инструктажа не по-рядко един път годишно /ако в нормативните актове не е регламентирано друго/ да провеждат периодичен инструктаж с работниците и служителите с цел поддържане и допълване на знанията им по безопасността, хигиената на труда и противопожарната охрана. Периодичният инструктаж може да се провежда индивидуално или групово в зависимост от изпълняваната работа.

4. Ежедневен.

Работниците и служителите, заети в дейности с висок производствен риск се инструктират ежедневно преди започване на работа. Ежедневният инструктаж се провежда от прекия ръководител на работата, като се документира в книга по образец. Ежедневният инструктаж се извършва от учителя в началото на учебния час по практика или по темата, която предстои да се провежда в учебен кабинет, свързана с практически опит.

5. Извънреден.

Извънреден инструктаж се провежда задължително в следните случаи:

- а/. след всяка смъртна, тежка или аварийна трудова злополука, пожар, промишлена авария или природно бедствие;
- б/. при констатирани груби нарушения на нормите и изискванията по БХТ и ПО;
- в/. по нареждане на контролен орган;
- г/. по преценка на прекия ръководител при организиране на ремонтни или др. дейности с участие на работници и специалисти с различни професии;
- д/. с работещи, отсъствали от работа повече от 45 дни, независимо от причините;
- е/. при промяна на технологичния процес, при въвеждане в експлоатация на нови машини и съоръжения, при промяна на работното място или организация на труда.

Всеки директор с писменна заповед в зависимост от характера на изпълняваната работа, конкретните условия и съществуващия професионален риск създава организация за цялостното провеждане на видовете инструктажи, техният обхват, продължителност, тематика и програми, както и длъжностните лица които ще ги провеждат.

Инструктажите се провеждат от длъжностни лица с техническо или друго подходящо образование и съответен опит през време на работа, като разходите за това не могат да бъдат за сметка на инструктираните.

Работодателите ежегодно организират форми за повишаване на знанията по БХТ и ПО на длъжностните лица, които ръководят и управляват трудовите и учебни процеси и на тези определени да провеждат инструктажите.

ГЛАВА ЧЕТВЪРТА **ТРУДОВИ ЗЛОПОЛУКИ**

1. За трудови злополуки се считат всички травматични увреждания, станали през време и във връзка или по повод на извършваната работа, както и всяко увреждане на здравето състоянието, настъпило в резултат на работа при извънредни обстоятелства или ненормални за дадена професия условия, ако са довели до временна нетрудоспособност, инвалидност или смърт на работника или служителя.

За трудови се считат и злополуките станали:

- а/. през време на каквато и да е работа, вършена по нареждане, или при работа, извършена и без нареждане, но в интереса на предприятието, учреждението или организацията;
- б/. през време на почивките, прекарани в предприятието, учреждението или организацията;

в/. когато работникът или служителът пострада при спасяване на човешки живот или обществено имущество;

г/. през време когато работникът или служителът отива на работа или се връща от работа;

д/. през време на участието на работника или служителя в трудови бригади;

е/. през време на организирано участие на работниците или служителите във физкултурни състезания, митинги или манифестации;

ж/. при изпълнение на обществени задължения, свързани с предприятието, учреждението или организацията, в които лицето работи, възложени от държавни, партийни и др. масови организации, макар възложените задачи да не са в непосредствена връзка с работата на предприятието, учреждението или организацията.

Към трудовите злополуки се приравняват и професионалните заболявания и отравяния.

2. Трудовите злополуки са : обикновени, аварийни, тежки и смъртни.

Аварийни са трудовите злополуки, при които са пострадали едновременно трима или повече работници.

Тежки трудови злополуки са злополуките, които водят след себе си инвалидност за работника или служителя.

3. На регистриране подлежат всички трудови злополуки, които са станали с работници и служители и са предизвикали загубване на работоспособност за един или повече работни дни.

4. За всяка трудова злополука самият пострадал или най-близкият свидетел на злополуката трябва незабавно да съобщи на прекия ръководител, който от своя страна е длъжен да съобщи за станалата злополука на висшестоящия ръководител.

5. Трудовата злополука се установява от ръководителя на предприятието, учреждението или организацията с акт в тридневен срок, считано от деня на злополуката, а професионалното заболяване - в тридневен срок от неговото констатиране от лечебно-профилактично заведение.

6. В случай, че актът за трудова злополука или за професионално заболяване не бъде съставен, пострадалият или неговите наследници имат право в 6-месичен срок да поискат неговото съставяне.

7. Актът се съставя в 4 екземпляра. Ръководителят на предприятието, учреждението или организацията подписва акта за трудова злополука, след като проучи причините, които са я предизвикали. След съставянето на акта последният се подписва от лицето, дало медицинска помощ, и от двама свидетели, констатирали злополуката.

За всички учебни заведения актът се съставя в 5 екземпляра. Един от екземплярите се изпраща на териториалното статистическо бюро.

8. Трудовите злополуки подлежат на регистриране и отчитане по реда на правилника за регистриране и отчитане на трудовите злополуки.

ГЛАВА ПЕТА **ДОЛЕКАРСКА ПОМОЩ**

1. При леки изгаряния.

Поставете пострадалия крайник в студена вода или покрийте раната с мокра кърпа. Ако има мехури не ги пукайте. Търсете веднага медицинско лице или звънете на тел.150 (БМП).

2. Очни наранявания.

Промива се окото с течаща вода 10-15 мин., съветва се пострадалия да не го докосва и разтърква и се търси БМП.

3. **Висока температура.**

Дайте лекарство за сваляне на температурата. Не разтривайте детето с лед или алкохол. В случай, че е прегряло от слънцето го оставете в прохладно помещение, ако детето е стояло в топла и задушна стая го изведете на открито сенчесто място.

4. **Наранявания.**

В случай, че раната е охлузна се покрива за да не се замърси. Ако нараняването е дълбоко с голям кръвоизлив се престяга на 10-ина см. над раната и се търси БМП.

5. **Счупвания и наранявания.**

Не движете и не местете детето, което би могло да има счупване на врата или гръбначния стълб. Ако удареното място има деформация, обездвижвате, поставяте студен компрес и търсите БМП.

6. **Кървене от носа.**

Накарайте лицето да седне и притискайте ноздрите му с палец и показалец 10 мин.

7. **Ужилване от насекомо.**

Отстранява се жилото чрез подраскване с нокът. Поставя се студен компрес върху ужиленото място. Ако на пострадалия започва да му прилошава търсете БМП.

8. **Припадъци,отравяния,загуба на съзнание.**

Пострадалият се поставя да легне и незабавно се търси БМП.

СЪДЪРЖАНИЕ

Глава	първа	–	Общи	положения	
.....					1
Раздел	първи	–	Област	и ред за прилагане на правилника	
.....					1
Раздел втори	– Права, задължения и отговорности на длъжностните лица и учащите за осигуряване и спазване на безопасни условия на възпитание, обучение и труд				1
Глава втора	– Условия, изисквания и правила за безопасно и здравословно провеждане на възпитанието, обучението и трудовата дейност				5
Раздел първи	– Изисквания към машини, съоръжения и работни места за безопасна				работа
.....					5
Раздел	втори	–	Противопожарна	охрана	
.....					7

Раздел трети – Работно облекло и предпазни средства
..... **9**

Раздел четвърти – Правила и изисквания за безопасна работа в
учебните кабинети и лаборатории, с машини съоръжения и
инструменти
.....
10

Глава трета – Инструктажи и обучения по безопасността, хигиената на
труда и противопожарна охрана **14**

Глава четвърта – Трудови злополуки
..... **15**

Глава пета - Долекарска помощ
..... **16**